

Regeringen
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Per-Gunnar Rosengren
08-563 088 16
per-gunnar.rosengren@hsv.se

Yttrande
2010-11-30
Reg.nr 12-6031-10

Uppdraget om meritpoäng för sökande med äldre betyg

Regeringen fattade beslut den 21 oktober 2010 (U2010/6449/UH) att ge Högskoleverket och Verket för högskoleservice i uppdrag att i samråd utarbeta föreskrifter som ska tillåta sökande med äldre betyg att tillgodoräkna sig meritpoäng.

I uppdraget anger regeringen att i första hand ska gruppen som fick betyg från svensk gymnasial utbildning under perioden 1997-2002 omfattas, men att det är regeringens avsikt att även sökande med ännu äldre betyg om möjligt ska kunna få meritpoäng. Uppdraget kan utföras i flera steg så att föreskrifter för meritpoäng för moderna språk, engelska och matematik utarbetas först, därefter meritpoäng för områdeskurser och slutligen i olika steg meritpoäng för ännu äldre betyg.

Högskoleverket och Verket för högskoleservice ska enligt uppdraget senast den 30 november 2010 rapportera om sina ställningstaganden och motiv till regeringen. Verken har i samråd beslutat om följande ställningstaganden och motiv.

Uppdraget har utförts av en arbetsgrupp bestående av Elisabeth Svensk, Gunilla Hammarström och Lisbeth Lidjan från VHS samt Aleksandra Sjöstrand, Leif Strandberg och Per Gunnar Rosengren, projektledare, från Högskoleverket.

Omfattning och tidplan

Avgörande för verkens ställningstaganden har varit möjligheten att fatta beslut om förändringarna i rimlig tid inför antagningen till högskoleutbildning som påbörjas efter utgången av maj 2011. För att det ska vara möjligt att genomföra förändringarna krävs att regeringen fattar beslut om förordningsändringar före den 20 december 2010.

Verken har bedömt att arbetet är för omfattande för att det ska vara möjligt att till antagningen till utbildning som påbörjas efter utgången av maj 2011 utarbeta föreskrifter för något annat än meritpoäng för sökande med betyg från perioden 1997-2002 för ämnena moderna språk, matematik och engelska. Totalt finns det enligt uppgifter från VHS omkring 38 000 individer som har avgångs- eller slutbetyg

registrerade i systemet som är utfärdade under den aktuella perioden och som har ansökt till utbildning höstterminen 2010. För att i antagningsarbetet kunna hantera en så stor mängd betyg krävs maskinellt handlägningsstöd. Att få till stånd ett systemstöd i NyA kräver ett omfattande arbete vilket omfattar utredning av konsekvenserna av de ändrade reglerna, krav för programmering, programmering och testning. Vid införandet av nya moment i handläggningen krävs även utbildning av handläggare. En annan viktig uppgift vid ändring av reglerna är information till sökande, studie- och yrkesvägledare och andra intressenter. VHS kommer att i särskild ordning ansöka om ytterligare resurser med anledning av uppdraget.

Myndigheterna har bedömt att ett beslut om ändring i Högskoleverkets föreskrifter bör ha fattats före nyår 2010 för att det ska vara möjligt att informera och få maskinellt handlägningsstöd till antagning till utbildning som startar efter utgången av maj 2011.

Steg två och tre

Beroende på hur regeringen hanterar frågan om en översyn av tillträdesreglerna kommer i ett andra steg meritpoäng för områdeskurser för sökande med betyg utfärdade 1997-2002 att utarbetas inför antagningen till höstterminen 2012. Vad gäller ytterligare steg bedömer verken att det finns för stora strukturskillnader mellan dagens gymnasieskola och mellanårsprogram, linjesystem och ännu äldre system för att det ska vara möjligt att ta fram regler som uppfyller rimliga krav på likabehandling av dessa grupper när det gäller hur sådana sökande skulle kunna få tillgodoräkna sig meritpoäng. Eventuellt kan andra lösningar för denna sökandegrupp behöva utarbetas, t.ex. gemensamt med uppdraget angående utländska betyg.

Tidplan och bemyndigande

Regeringen reglerar i 7 kap. 18 § högskoleförordningen (1993:100) vilka ämnen som ska ge meritpoäng och att meritpoäng ska avse fördjupning i matematik, moderna språk och engelska. Det framgår av ikraftträdande och övergångsbestämmelser till högskoleförordningen (SFS 2006:1054) 5. att meritpoäng ska ges till dem som har påbörjat utbildning enligt de kursplaner som infördes i gymnasieskolan hösten 2000 eller senare samt de som påbörjade utbildning i gymnasial vuxenutbildning hösten 2001 eller senare. I 7 kap. 18 § högskoleförordningen samt i bilaga tre bemyndigas Högskoleverket att föreskriva om områdeskurser för samma grupper av sökande som ovan. Regeringen måste fatta beslut om ändringen i högskoleförordningen innan Högskoleverket kan fatta beslut om ändring av föreskrifterna.

Jämförelse mellan ämnesplaner

Verkens bedömning är att det är möjligt att ge meritpoäng för betyg från svensk gymnasial utbildning utfärdade 1997-2002 avseende matematik, moderna språk och

engelska. Innehållet i gamla och nya kurser motsvarar dock inte varandra helt och det finns även skillnader när det gäller hur kurserna erbjöds eller var möjliga att välja.

Dagens engelska C har ingen motsvarighet i den tidigare gymnasieskolan eftersom dagens kurs har en helt annan nivå. Den tidigare kursen engelska C valdes relativt sällan av eleverna. Enligt verken bör den äldre kursen inte ge meritpoäng.

Störst strukturskillnader finns i ämnet moderna språk. Ämnet erbjöds under 1994-2002 som B- eller C-språk indelat i en A- och en B-kurs. Eleverna kunde välja ett B-språk eller ett B- och ett C-språk, men det var även vanligt att läsa två C-språk. År 2000 infördes nya kursplaner i moderna språk indelade i sju steg och det är den kursindelningen som de hittillsvarande reglerna för meritpoäng i moderna språk har baserats på. Men steg fem i moderna språk har ingen tydlig motsvarighet i det tidigare systemet.

När gymnasieskola 2000 infördes moduliserades kurserna så att i stort sett alla ämnen (utom ett antal yrkesämnen) delades in i kurser om 50 eller 100 poäng. I det tidigare systemet kunde kurserna ha ett större antal poängmoduler. A-kursen i B-språk hade t.ex. 130 poäng. Skalan som användes vid meritvärdering vid högskolan var emellertid densamma som idag, dvs. 0-20, och det är givetvis den som bör användas. Det innebär att kurserna bör ge samma meritpoäng som idag även om kurserna varit kortare eller längre. C-kursen i matematik bör ge 0,5 meritpoäng trots att den bara omfattade 50 poäng då och omfattar 100 poäng idag. B-kursen i engelska bör även ge 0,5 trots att den omfattade 40 poäng då mot 100 idag.

IB, EB, åländsk gymnasial utbildning och Lycée international

I bilaga 3 till högskoleförordningen jämföras sökande med betyg från utbildningarna ovan med sökande med betyg från svensk gymnasial utbildning. Det är därför myndigheternas uppfattning att även sökande med betyg från dessa utbildningar utfärdade 1997-2002 bör omfattas, även om de inte nämns explicit i uppdraget. Denna justering avser bara antagning till höstterminen 2011 och till vårterminen 2012. Därefter ska de enligt regeringens uppdrag U2010/6450/UH hanteras tillsammans med övriga utländska betyg, ev. med undantag av IB.

Gruppen sökande med betyg från IB, EB, Åland och Lycée international utfärdade 1997-2002 och som sökte till antagningen höstterminen 2010 var inte stor. Det fanns 326 behöriga sökande registrerade i NyA. Av dessa antogs 222, dvs. fler än hälften.

I föreskrift HSVFS 2010:1 har Högskoleverket efter samråd med Verket för högskoleservice utarbetat föreskrifter om hur betyg från de fyra utbildningarna ska kunna värderas i grupp I och II och bl.a. kunna få tillgodoräkna sig meritpoäng. Föreskriften utarbetades så att värderingen skulle bli så likvärdig som möjligt jämfört

med sökande med betyg från svensk gymnasial utbildning. Bl.a. är det enligt föreskrifterna endast betyg utfärdade 2003 eller senare som kan få tillgodoräkna sig meritpoäng. Meritpoäng för områdeskurser fördelas med hjälp av en schablon för dessa utbildningar.

Sökande med betyg från svensk gymnasial utbildning utfärdade 1997-2002 får inte meritpoäng för områdeskurser i steg ett i detta uppdrag. Därför bör inte heller sökande med betyg från dessa fyra utbildningar utfärdade under perioden 1997-2002, få den schablon som utgår för meritpoäng för områdeskurser för sökande med betyg utfärdade från och med 2003.

Det är verkens bedömning att det är möjligt att genomföra denna förändring till antagningen till 2011 för IB, EB, och Lycéet, men inte fullt ut för sökande med betyg från åländsk gymnasial utbildning. En utbildningsreform genomfördes 1999 på Åland och det saknas bedömningar av hur kurser kan ge meritpoäng i åländsk gymnasial utbildning från åren innan 1999. Det blir därför svårt att med den korta tid som står till buds ge meritpoäng för sökande med betyg från åländsk gymnasial utbildning från 1997 och 1998.

Konsekvenser

Högskoleverket och Verket för högskoleservice anser att möjligheterna att konkurrera i urvalet för sökande med äldre betyg förbättras om sökande med äldre betyg kan få tillgodoräkna sig meritpoäng. På kort sikt kommer det dock att finnas tydliga skillnader mellan sökandegrupperna eftersom betyg från svensk gymnasial utbildning utfärdade mellan 1997-2002 inte kommer att kunna få meritpoäng för områdeskurser förrän till antagning till högskoleutbildning som påbörjas efter utgången av maj 2012. Trots att det senare blir möjligt för sökande med betyg från perioden 1997-2002 att få tillgodoräkna sig meritpoäng för områdeskurser kommer det dock att kvarstå skillnader i meritvärdering mellan olika sökandegrupper.

På samma sätt förbättras även situationen för sökande med äldre betyg från IB, EB, Åland och Lycée international, men även här kommer det att finnas en skillnad när det gäller områdeskurserna med en liten nackdel för sökande med betyg från åländsk gymnasial utbildning (se ovan).

Principer för likabehandling

Verken vill här understryka att systemet med meritpoäng är nära kopplat till hur ämnen i gymnasial utbildning indelats i kurser för gymnasieskola 2000. Det finns emellertid skillnader mellan olika system för gymnasial utbildning när det gäller om stoff organiserats i ämnen eller kurser, hur stora valmöjligheterna i systemen var och vad den gällde, och olika ämnesinnehåll. Dessa skillnader i systemen leder till

skillnader i hur sökande med betyg från olika system kan tillgodoräkna sig meritpoäng i urvalet och därigenom till brister i likvärdigheten mellan olika grupper av sökande.

Beslut om detta yttrande har fattats av stf. myndighetschefen Lennart Ståhle efter föredragning av utredaren Per Gunnar Rosengren i närvaro av avdelningschefen Annika Pontén. Yttrandet har även föredragits för VHS direktör Caroline Sjöberg.

Lennart Ståhle

Per Gunnar Rosengren